

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăru la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăuntrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie și linia, cu litere merute garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celu mai ușor prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 14.

— Sibiu, Sâmbătă 16/28 Februarie. —

1880.

Critică a noului proiect de lege agrară.

(De unu altu jurisconsultu.)

Dacă ne aducem bine aminte, era în anul 1876, cându asociatiunea agronomică magiara din Transilvania adunată în Deva, adoptase în unanimitate propunerea avocatului Alexiu Vajna de Păva, privitoare la regularea referințelor urbariale. În urmă această s'a înaintat către ministeriul de justiție și la dieta o reprezentatiune pentru cătu mai curândă decideți și efectuare a tuturor proceselor și operatelor de segregare a pădurilor, pasiunilor și de comasarea hotarelor.

S'au provocat totuodată și municipiile din țară, precum și societățile agronomice din orășele șasesci, că se sprijinească acelea petitiuni ale susnumitei societăți.

Acea invitare venită dela adunarea din Deva dete ocaziune la mai multe adunări și conferințe de ale clasei inteligente și mișucioce de proprietari și economi mari și mici. Anume aici în Sibiu s'au tinut consultări și discuțiuni prea interesante; rezultatul înse fu, că sibiienii, ba voindu a vorbi mai respicatu, proprietarii sași din Sibiu și din comunele vecine au respinsu preste totu proiectele ungurești dela Deva, și cu atât mai virtosu comasatiunile, contra carora s'au adus temeiuri foarte tari.

S'au mai convocat conferințe încă și în alte municipii șasesci și românești, acelea înse în parte au esitu totu că cea din Sibiu, mai multe înse n'au aflatu cu cale a dá nici-unu răspunsu, sau că proiectulu din Deva „se luă la cunoștința în protocolu.”

Cu totulu alte reforme economice au asteptatu și mai astepăta cu mare sete aceste clase a le locuitorilor, era nu că se fia turburate și scose din dreptele lor proprietăți după ideea unui Vajna et consortes. Cu toate acestea s'a disu, că propunerea din Deva fusese sprijinită din multe parti, și așa ea avu de rezultat prealabilu o așa numită enquette, compusă înse aproape exclusiv din deputați dela dieta, transilvani după patria, magiari după nationalitate.

Pentru a putea pași înaintea dietei cu unu

proiectu de lege formulatu, enquette'a a provocat prin diuarie consiliile municipale și pe totu aceia cari simtu vocatiunea și au esperiența și capacitate în materia, că se'și dea în scrisu parerea asupra următoarelor întrebări:

1. Este de lipsă că cauzele urbariale, respective segregarea pădurilor și pasiunilor, precum și comasarea hotarelor se remana și pe viitoru totu în man'a tribunalelor?

Nu ar' fi ore mai consultu, că cu agendele acestea se fia însărcinată administratiunea politică, sau cum se dice pe ungurește, solgabiraii (subprefectii, pretorii)?

2. Este ore dreptă că spessele în bani, înpreunate în sensulu legii existente cu toate operațiunile regulării agrare dintre seniorii feudali și dintre poporațiunea rurală se le porțe, precum tine legea, numai domnii, sau că se le porțe și fostii iobagi în proporțiunea locurilor, a teritoriului, carele trece în proprietatea țieranilor, cari până acuma sunt obligați a prestă numai munc'a cu brațiale și cu vitele tragatorie în toate casurile, în care s'ar întreprinde nouă împărțire a hotarilor.

3. Ce e causă indefinitei traganari a proceselor urbariale? urgi'a cea mare a fostilor iobagi? defectulu legilor urbariale? ori aplicarea defectuoasă a acestor legi? și ce reforma se recomanda spre a curmă odată reulu acesta?

Mai e de lipsă, că și pe viitoru se se sustina dispozițiunea legii, că: numai atunci se pôte decide prin sentința tribunalelor, că se se facă comasatiunea, dacă acela care o cere va dovedi că este proprietariu preste $\frac{1}{3}$ parte din hotarul comunei? ori că comasarea se o pôte cere ori-care proprietariu din comuna, și această se se execută fără privire la marimea proprietății acelui care a cerutu comasarea?

Camu aceste au fostu întrebările puse de enquette.

La provocarea această a răspunsu și dlu Josifu Sterca Siulutiu, basatu pe o esperiența castigată în decursulu unui servitiu de 28 ani, dintre care jumetate că funcționariu administrativu, jumetate că judecatoriu. Memorandulu care l'a trimis dlu Siulutiu la presedintele enquettei, dlu deputatu

Lukacs ni l'a enaratu și noue într'o coversatiune; și fiindu că proiectele din Deva au remas atunci neresolvite din partea dietei, era în dilelele aceste aceeși cestiune se agita cu totu de-ădinsulu*); și fiindu că me temu „tare me temu”, că „acuma” o se triumfe propunerea din Deva, și o se ne vedem datu „pe man'a liberă” a șolgabirailor cu interesele absolute vitali a le poporului românesc din această țară, cu permișiunea dlui auctor aflam de lipsă a publică din acelu memorand, de și nu cuvintele, dar' ideile și principiile câte ne-au remas în memoria.

× Facem această cu atât mai tare, fiindu că dela nefericită rezolvare a cauzei agrare depinde nefericirea nămului românesc din această țară.

O facem, pentru-că vedem că „alii” nu o facu.

× Multi romani deplangu șorțea poporului romanu, dar' prea pușini se ocupa seriosu cu mijlocele de îndreptare. Au caditu mai totu într'o amortială, care prea s'emenă cu simptomele mortiei. Mai înainte totu se mai vedeau prin diuarie articlii esiti, nu totu numai din pên'a redactorilor, ci și dela alte persoane, anume dela jurisconsulti și dela economi inteligenti și practici, cari tractau cestiunile agrare în cunoștința de causă și dându-le înportanță a suprema pe care o merita; dară de vre-o câțiva ani unu fatalismu turcescu a cuprinsu sufletele. Bietulu poporului orbica în întunerecu; nu e cine se ilu luminedie, și apoi cându se vede în „necasu”, nu scie altă de cătu a blastemă și a dice: dacă nu mai pociu trai pe acestu pamentu udatu de lacrimi și sangele străbunilor mei, imi voiu luă femeia și copilasi și me duc în țieră romanescă! Asia nu mai merge d-loru! Acei cari simțiti în pepturile vōstre vocatiune și aveti cunoștințele de lipsă în materia, pașiți pe arena și discutați la lumină dilei această cauză. Aici nu încapă passivitate, e de lipsă cea mai mare activitate, era această nu stă în declamațiuni și frase

*) Conferința deputatilor ardeleni înaintă proiectulu seu tocma în dilele acestea la dieta, și ministeriulu le a promis cu solemnitate, că va îngriji pentru luarea promptă în consideratiune.

Foșior'a „Observatoriului”.

Agripin'a.

Novela originală *)

de: Nicolae Istrate.

I.

Visitam adesea pe unu prietenu restras, din șgomotós'a noastră societate, la o moșioră a sa. Mi placea foarte gustulu și manier'a traiului seu cu totulu pacinicu, simplu, firescu că în timpulu patriarhilor. Toate dorințele, toate multămirile sale în singurețea acelui asilu, împodobitu de natură cu prospectele cele mai romantice, se marginea în lectur'a unor classici, în venatu și în unele ocupațiuni literare. Cu nisce mici dissertațiuni filologice, cu nisce încercări de a descose derivatiunea numirilor ce damu în limb'a română diferitelor animale și plante, omoră pe nesimțite cea mai mare parte din timpulu, firesce atatu de fugitiv.

Odată, după ce'mi arată câteva așlari interesante în privința originei limbii noastre, după ce argumentațiunile sale me facura se pricepu, că nnele compuse și imitative cu care străbunii noștri au botezatu obiectele proprii ale Daciei, necunoscute lor în Itali'a, sunt în catva doveditoare, că locurile acestea se curățisera cu totulu de hordele nomade ale lui Decebalu, cându s'au colonisatu românii; coversatiunea noastră apoi se respândi în mai multe materii, și în fine pe nesimțite deveni asupra traiului seu atât de isolatu.

— Viată această o află mai fireșcă, imi dise elu, mai apropiată de statulu primitiv în care au traitu în timpurile de aur protoparinti noștri. Aicea poteriile fizice mi s'au reînnoit de minune, și'mi promisă etatea

*) Publicatu pentru primă oară în Brasiou la J. Gött în anul 1847.

lui Metusalem. Întielesulu meu se afla acumu astfel de curatu, că globulu nostru în diu'a creațiunei. Cu toate acestea ține minte, că eu nu dorescu nici-odată se fiu unu eremitu. Totuodată am avutu de ateistu, de sismaticu, de ratacitu pe ignorantulu și pe sofistulu care calca antea porunca dată de D-dieu omenilor: „Cresceți, înmultiviți, înplețiți pamentulu și'lu stapaniți pre elu.” Totuodată am blastematu prejudețiile unor pangariti, cari prin cele mai negre crime își închipuescu că aduc prinose lui D-diel. După câteva schimbări de cuvinte; după mai multe întrebări și răspunsuri, adăose a'mi dice:

— Iertare prietenu meu! prejudețiile sunt și ele foarte vatemătoare societăților noastre. Se'ti aduc de esempu o împregiurare întemplată chiaru în ochii noștri. Unu bigotu, alu carni nume nu merita a mai fi citatu, ratacitu și smintitu în tota puterea cuventului, își închipui în mintea sa cea bolnavă, că ar deschide o cale sigură de coversatiune între sine și între D-dieu, prin osend'a unicei sale copilite catra orecare schima.

Acastă bizara idee — spriginită și de sfaturile unor suflete negre, cu care se gasea totuodată în strinse relațiuni — deveni curându idea ficsă, dela care omulu nostru nu se mai putea abate.

Copilite'a în tota privință era o perfecțiune a naturii. Firesculu ei spiritu la unspredece ani o ertă se deosebescă binele din reu, — se reflectă și se reso-nedie că foarte pușine din seculu ei. Fortun'a, pozițiunea, titlurile parintesci de o parte; amabilitatea, grațiile și istetimea cu care firea o împodobise pe de alta parte, i promiteau unu viitoru de fericire. Și în imaginațiunea ei visă la rolele ce în curându va trebui se joce pe scen'a societății. După rivalitățile ce speră se atție în unele animi. Pôte că ea visă și la viitoarele soarele dansante și alte vanități ale ambițiunei secului frumos. Nenocit'a copilite! pe cându seminulu ei cugetu se ocupă de nisce proiecte frumoșe, care nu eră se se realizăde nici-odată, tatalu seu din parte'i decise în natang'a lui statornicie se o supuia la unu jugu, pe

care înse pentru sine, cu totu fanatismulu celu caracterisat, nici decum nu l'ar fi poștitu.

Momentulu fatalu sosi și ros'a menită se se devolve și se profume în lumea plină, fu smulsa fără îndurare și aruncată pentru totuodată în umbr'a unor ziduri nesimțitoare, ce au vestejitu și vestejescu și astadi mii de floricele dragalasi că însasi tinereti'a.

Împotriviri, rugățiuni, lacrimi, tôte fusera desierate înaintea unei animi de marmora, unui sufletu de ghiată; dinaintea unui monstru, care abusandu de dreptulu de parinte execută despoticescu afurisit'a sa hotărire și copilite'a numai decâtu trebui se depuna o promisiune, despre care eră sigură că nu o va putea împlini...

Parasita apoi uai multi ani și uitată de tota lumea — împovărată de nisce garanții însusite juramentului solemn pe care l'au fostu depus — și petrunsa de adena amaratiune, privindu risipiunea tuturor ilusiunilor ce'si facuse altadată, serman'a fetitiei perdă curându expresiunile vioiciunei, cadindu în cea melancolia doreră și consumătoare, care duce cu repeditiune sufletele simțitoare la desperare.

Mam'a ei din parti nu mai paștră nici o autoritate în familia. Intrigi și scaderi reciproce, defacura de timpuriu legatur'a unei casatorii, care împreunase două ființe cu totutu contraste; înse prin unele înlesniri și mangăieri totuși probă orecum compatimire catra șorțea ficei sale.

Intr'o di cu cinci luni mi se pare în urma, se respândi șcirea, că nenocit'a această s'au facutu nevediată. De atunci nu cunoșcu nimicu pozitivu despre densă.

Se vorbește, că unu tineru care avea acele talente frivole, firesce preferite totuodată de femei mai mult decâtu calitățile solide, ar fi prigoni'to prin toate mijlocele, declarandu'i la urma amorulu seu, cavalerescu, cu pistolulu în mană. Și că cu încetulu învingendu'i virtutea, în fine ar fi fugitu dumnealor amendou. . .

Eta prietene, astfelu de roduri se produc în toate dilele din prejudețiile, superstițiunile și rataciriile omenilor.

diariu nu se sfiesce a variá din nou ide'a daco-romanismului, botezându-o Romani'a irredenta, pentru acareii descoperire i se cuvine fãra indoiala recunoscintia deplina din partea întregii natii.

Curiosi precum suntemu, amu dori se aflamu, ce si cum isi inchipuesce teribilulu „Pester Lloyd“ acea Romani'a irredenta, alu carei spectru se pare cã ilu inspaimenta atãtu de multu, in cãtu ilu face se aiuredie si se bata campii?

Dedati cu astfelu de denuntari perfide, precum este si aceea alui „Pester Lloyd“, suntemu siguri, cã natiunea romana nu se va abate dela calea apucata, ci va inaintã incetu, dar totusi va inaintã, in necasulu tuturoror dificultatiloru si a amenintariiloru inamiciloru sei jurati.

Recunoscerea Romaniei.

„Monitorulu romanu“ publica documentele privitoare la recunoscerea independintiei Romaniei de catre cele trei poteri mari, cari intardiasera pãna acuma cu indeplinirea acestei formalitati.

In acelasiu numeru organulu oficialu anuntia urmatorele :

D-nii reprezentanti ai Angliei, Franciei si Germaniei s'au prezentatu ieri, 8 ale curentei, la ministerulu afaceriloru straine si au remis d-lui ministru de externe o declaratiune scrisa, conforma instructiuniloru primite dela guvernele loru respective, prin care se recunósce independenti'a Romaniei si guvernele acestoru trei mari poteri se declara gata a intrã in relatii diplomatice regulate cu guvernulu romanu.

Acãsta declaratiune, care nu coprinde nici reserva nici conditiuni pentru recunoscerea independintiei, se publica la vale in capulu partiei neoficiale.

Èta acum si not'a despre care se vorbesce aci :

Not'a identica remisa d-lui ministru alu afaceriloru straine de cãtra fia-care din d-nii reprezentanti ai Angliei, Franciei si Germaniei la 8 (20) Februaru curentu.

Escelentiei sale d-lui B. Boerescu, ministru princiariu alu afaceriloru straine.

Subt-semnatulu . . . (representantu alu Angliei — secretariu de ambasada, gerantu alu agentiei si consulatulu generalu alu Franciei — gerantu alu consulatulu generalu alu Germaniei), a primitu ordinulu de a adressã in numele guvernulu (Angliei — Republicei franceze — Imperiulu germanu) d-lui ministru alu afaceriloru straine din Romani'a comunicatiunea urmatore :

Gubernulu (maiestatii sale Britaniei — Republicei franceze — Imperiale a fostu informatu, prin ingrijirile agentulu A. S. R. principele Romaniei (la Paris — la Berlin) de promulgarea, la dat'a de 25 Octobre 1879, a unei legi votate de camerele de revisuire ale principatulu si destinata a pune textulu Constitutiunii romane in acordu cu stipulatiunile inserate in art. 44 alu tractatulu din Berlin.

Gubernulu (maiestatii sale — Repub. franceze — Imperialu) nu ar sci se considere cã raspunzandu cu totulu vederiloru, cari au condusu poteriile semnatarie ale tractatulu din Berlin, nouele dispositiuni constitutionale de cari 'i s'a fostu datu cunoscintia, si in particularu pe acele din cari resulta, pentru persoanele de ritu nechristiun, domiciliatã in Romani'a, neapartinendu de altumintrelea nici unei nationalitati straine, necesitatea de a se supune formalitatiloru unei naturalisatiuni individuale.

Totusi incrediendu-se in vointi'a guvernulu princiariu, de a se apropiã, in aplicarea acestoru dispositiuni, din ce in ce mai multu de ide'a liberala de care se inspirasera poteriile, si luandu actu de asicurarile formale cari 'i-au fostu transmise in acãsta privintia, guvernulu . . . (maiestatii sale Britanie — Republicei franceze — Imperialu), in scopu de a dá natiunei romane o dovãda de simtiemintele sale de amicitia, a decisu se recunósca fãra mai multa intardiere principatulu Romaniei cã statu independentu.

In cosecintia, guvernulu (maiestatii sale — Republicei franceze — Imperialu germanu) se declara gata de a intrã in relatii diplomatice regulate cu guvernulu princiariu.

Subt-semnatulu, dandu insciintiare d-lui ministru alu afaceriloru straine despre resolutiunea adoptata de guvernulu seu, are onórea de a'i reinoui asicurarã inaltei sale consideratiuni.

In fine „Monitorulu“ mai publica urmatorele :
Vineri, 8 Februaru curentu, la ór'a 1', dupa amãdi, Escelenti'a Sa D. W. White, tramisu estraordinariu si ministru plenipotentiaru alu M. S. Reginei regatulu-unitu alu Marei-Britanie si Irland'a,

a fostu primitu impreuna cu personalulu legatiunei regale, la palatulu din capitala, iu audientia oficiala, cu ceremonialulu prescisu.

Escelenti'a Sa D. W. White a avutu onórea a remite A. S. R. Domnulu, in presenti'a d-lui ministru secretaru de Statu la departamentulu afaceriloru straine, scrisorile care ilu acredita in calitate de tramisu estra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu M. S. Reginei pe langa persón'a Altetiei sale Regale.

Dupa terminara audientiei oficiale, d. ministru plenipotentiaru a avutu onórea a presentã personalulu legatiunei A. S. R. Domnulu.

Escelenti'a Sa D. W. White a fostu primitu apoi impreuna cu personalulu legatiunei de A. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de curtea sa, si la urma, a fostu recondu la ospelulu seu cu ceremonialulu ce a presidatu la sosire'i.

In siedinti'a din 9 st. v. a senatulu d. ministru de externe V. Boerescu a anuntiatu recunoscerea independintiei prin urmatorele cuvinte :

Domniloru Senatori,

Astadi, guvernulu ve póte dá scirea placuta, cã reprezentantii celoru trei mari poteri aflatori in Bucuresci, ai Engliterii, Germaniei si Franciei, ne au remis o nota la ministerulu de externe, redactata conformu instructiuniloru primite dela guvernele loru respective. Not'a acãsta e redactata intr'unu modu simplu si fãra reserve séu conditiuni, se recunósce independinti'a Romaniei si se declara cã se stabilescu relatii normale si permanente cu statulu romanu (Aplause).

Totu deodata, d. White astadi a avutu onóre de a fi primitu de M. S. R. Domnitorulu in audientia oficiala, pentru a inmanã scrisorile sale de acreditare (Aplause).

Asemenea, avemu sciri din partea guvernulu francesu si alu Germaniei, cã ministrii plenipotentiaru sunt numiti si preste puçinu voru sosi in Bucuresci (Aplause).

D-loru, din partea nóstra nu potemu de cãtu se adaogemu, cã cea din urma pétra la edificiulu independintiei nóstre e pusa, si nou'a nóstra situatiune este dejã stabilita, si credemu cã vomu continua, in bune conditiuni, indeplinindu-ne misiunea spre a ne intari si a ne face demni de nou'a positiune ce avemu intre statele europene (Aplause).

D. pres. D. Ghica a respunsu : Permeteti'mi, cu acãsta ocaziune, de-a fi espressionu d.-vóstra si a declarã, in calitate mea de presiedinte alu senatulu, gratitudinea nóstra cãtra poteriile cele mari, care in fine au consintitu cã Romani'a se ia loculu seu in marea familia europãna. Romani'a, modesta si pacinica, va sci inse a fi pururea la inaltinea positiunii ce i s'a creatu. (Aplause).

In camera d. ministru Boerescu a vorbitu in acelasiu sensu, éru d. vice-presiedinte Chitiu a rostitu urmatoriulu discursu :

Scirea inpartasita noue astadi de guvernulu, ne ample de bucuria si de satisfactiune.

Independenti'a Romaniei, dobandita prin necurmatele nóstre lucrari si prin lupta pe campulu de resbelu, recunoscuta dejã de Austri'a, Itali'a, Russi'a si Turci'a, astadi isi primesce consacratieuna oficiala de cãtre tóte poteriile cele mari in complectu prin stabilirea raporturiloru diplomatice regulate cu statulu romanu.

Natiunea romana ese astadi triumfatore din lupta'i seculara pentru libertate, progressu si independintia. (Viue aplause).

Silintiele si sacrificiele, ce ea a facutu, se vedu astadi incoronate de celu mai deplinu succesu.

Perseveranti'a ei in trecutu se'i fia garanti'a cea mai sicura pentru viitoru. (Aplause).

Se ne bucuramu dara de frumós'a situatiune ce ni se recunósce in modu solemn de cãtra marele poteri europene si pentru recunósce, recunoscinti'a nóstra eterna.

La lucru dara, domni reprezentanti ai natiunei. La lucru pe calea progressulu si a culturei nationale, si convinsi cu toti cã buna lupta amu luptatu, se ne silimu cu totii, cã in raportu cu positiunea ce amu castigatu, se ne aretamu din ce in ce mai demni de acãsta positiune, cari mari indatoriri ne pune, dara de care sicuri suntemu a triumfã romanesc, totu meritandu stim'a si increderea Europei.

Traiesca Romani'a libera si independenta ! (Aplause).

Traiesca M. S. R. Domnulu si Dómn'a. D-dieu se le ajute a domni pe tronulu Romaniei multi, fericiti si gloriosi ani ! (Aplause unanime si prelungite).

(Romanulu.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Lugosiu, 19 Februaru 1880.

Stimate Domnule Redactoru ! Cã o continuare a celoru intemplate si publicate pan'aci parte in diuariile Dvóstre din Sibiu, parte si in cele ungueresci, mai vèrtosu in „Magyarország“, Ti-mai notificu cele ce decusera in comitatulu nostru in dilele dela 13-18 Februaru.

In urmarea ordinulu ministeriale datu spre a se cercetã, cine e de vina cã subprefectulu Iuliu Pascu a potutu se face defraudarile pãna la sum'a de 19 mii si mai bine, — pre 13 Februaru s'a conchiamatu congregatiune estraordinaria. Cu cãteva dile inainte de diu'a prefipta se aretã semne, cã stamã façia de intemplari pentru noi neusitate si estraordinarie. Aici se audiã cã membrii romani desteptati in fine de cãtuva timpu la actiune, dincolo cã alta partida ungueresca neindestulata cu administratiunea actuala — tinu conferintie : — ambele cu scopu precisu contra Comitulu supremu si a v.-com.. Se si mai vorbia, cã vice-comitele Ghica isi dà dimissiunea si altele; cu unu cuventu, tóte semnele prevesteau o congregatiune de mare interessu.

Diu'a de 13 a sositu, — sal'a congregatiunei e plina de membrii si nemembrii, cari se adunara cã pre nesciute la caderea cliciei de coruptiune.

Comitele supremu dà espressionu dorerei sale, cã pentru rehabilitarea onórei si reputatiunei diregatoriloru a fostu silitu a conchiamã congregatiunea, si dà in discussiune cestiunea coprinã in ordinulu ministeriale.

Celu dintaiu care combate acelu ordinu prin care se face in buna parte insasi congregatiunea responsabila pentru defraudarile descoperite, este avocatulu romanu Titu Hatiegu, care in numele partidei (conferentiei) — ungueresci, respinge acea responsabilitate si in intielesulu legii tóta responsabilitatea o arunca asupra comitelui supremu.

In contra acestei propuneri unu membru alu conferintiei romanesci, Coriolanu Brediceanu, isi propuse intre altele a combate coruptiunea politica si administrativa in termini tari, precum si lips'a totala de controla; dupa aceea ceru cã vice-comitele se fia trasu in cercetare si daunele cãte voru esi la lumina, se fia asicurate pre realitatile aceluia, accentuandu totu-odata, cã are sperantia, cã pre comitele supremu ilu va trage la raspundere guvernulu, care l'a si denumitu.

Pe langa aceste doue propuneri a mai fostu si a trei'a, a comisiunei, care cerea cã se se esmita puru si simplu comisiune, care se cercetedie, cine pótra vin'a defraudariloru comise.

Intre atãti membri poteti cugetã, cã nu au lipsitu vorbitori pro si contra; se póte inse constatã, cã pãna candu toti au recunoscutu necesitatea cercetarei si a pedepsirei celoru vinovati, — pan'atunci romani toti cã unulu au statu pre langa propunerea loru, unii cã Radulescu si Vladu combatendu si aretandu, cã caus'a acestoru defraudari e causa politica, altii cã Besanu si Nedelcu, nehamnici'a si negliginti'a diregatoriloru dela celu mai mare pãna diosu — cu puçina exceptiune. —

Èra Hatiegu a remasu singuru, nepartinindu'lu nici unii dintre cei cari precum se dice, au subscrisu din conferintia propunerea densului.

Urmare la tóte fu, cã dupa amãdi la 3 óre s'a decisu a se esmite numai comisiunea, in carea sunt 3 romani si doi ungueri ori nemti — dar' nu si, cã asecurarea se se face pe realitatile v.-comitelui. — Propunerea romaniloru a caditu cu 21 contra 28 voturi; ceilalti membrii au parasitu sal'a de timpuriu, de frica cum se pare, cã se nu se strice nici cu angerii nici cu Belzebub. Mare curagiu civile si patrioticu ! Ceea ce s'a mai facutu inca in acãsta siedintia e, cã s'au adusu la cunoscinti'a congregatiunei, cum-cã protoesactorulu Junkovics pentru defraudari s'a suspinsu. In 14 s'au continuatu desbaterile. Din siedinti'a dilei acesteia e de insemnatu, cã subprefectulu Biró din caus'a unor operatiuni financiale nepermise unui diregatoriu si pentru alte nelegiuri, mai virtosu la insistenti'a romaniloru fu suspinsu.

Dar' acãsta inca nu e totu. Din vorbirea comitelui supremu rostita in siedinti'a de sér'a a dilei acesteia, s'ar fi parutu cã congregatiunea e inchisa. Dar' Domineca in 15 audimu spre mirarea totoruru, cã comitele supremu dispuse cã va tinea si in 16 siedintia si conferentie. Se latise fórt tare faim'a, cã vice-comitele Ghica voiesce se transcrie realitatile sale pre feciorulu seu. Atunci comitele supremu, propuse cã in sensulu propunerei cadute in 13 Febr. se se prenotedie 25.000 fl. pre realitatile numitulu v.-comite, ceea ce s'a si intemplat. Totu din acãsta siedintia s'a inplutu postulu protoesactorulu suspinsu prin esactorulu laboriosu si de omenia Cobilasiu, romanu.

In 17 siedintiele se continuara demãneti'a; era sér'a la 6 óre membrii cãti se mai aflau in orasiu, fusera convocati cã de pe strade. Siedinti'a acãsta a si fostu memorabila. Spre surprinderea tuturoror comitele supremu dà cetire unei telegrame sositã dela ministerulu de interne, prin care v.-comitele Ghica in numele acelu ministru se suspinde. Èta clic'a, trantita, respective capii aceleia, cari pre nedreptulu apasau si denuntiau pe romani cã pe nisce criminali. Man'a dreptatiei i-au ajunsu. Avemu sperantia in Dommedieulu celu dreptu, cã acea mana vá ajunge inca si pre altii cari au parte buna in desastrulu comitatulu, in demoralisarea poporulu. Comitatu Carasiulu are dara de esemplu spre indreptare : unu v.-comite suspinsu, — protoesactoru suspinsu, 2 subprefecti suspinsi, si unulu sub cercetare. Cine scie pãna la care numeru se va completã clubulu acesta.

In loculu v.-comitelui suspinsu, dupa lege erã se urmedie protonotariulu cã substitutu; acesta inse cunoscendu inpregiurarile grele ale comitatulu, in siedinti'a din 17 a renuntiatu la dreptulu seu, pãnace in conferinti'a din 18, dupa multa sfataire a primitu, si congregatiunea din acãsta di Pau aclamatu in unaninitate de v.-comite substituitu. Numele acestui vice-comite e Leontinu Simonescu, barbatu nepatatu, dreptu si de 12 ani oficiante la comitatu, iubitu si respectatu de

toti ómenii de omenia, fara distingere de nationalitate.

Gratulam la acésta alegere, si speram ca dnul v.-comite va fi la inaltimea misiunii sale si va sci se reparedie dupa potintia cele desolate. Toti asteptam dela domni'a lui, cá cu rigóre se purcéda contra totoruru ofiantiloru patati si negligenti. Fia dreptu, circum-spectu, si cu intieptiune se stirpésca abusurile, jafurile ofiantiloru subalterni — cari despóia fara crutiare pre bietulu poporu. In urma dorimu din ánima, cá inteligenti'a romana se se unésca intru tóte, — si se nu-se desbine intru sine — lucrandu neincetatu si priveghiandu cu ochi ageri la decursulu evenimentelor, cá-ci: vigilantibns favent jura.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) † Joanu Balintu, proprietariu in Sasu-Uifaleu, comitatulu Dobácei si in Sasu-Sebesiu, a repaosatu in 18 Februaru a. c. in S.-Uifaleu, in etate de 76 ani in urmarea adenciloru sale betranetie.

Ilu jelescu iubitulul seu fiu Scarlatu negutiatoriu si proprietariu de case in Bucuresci, fratele Simeone cavaleru de Balintu, parochu si protopopu in Rosi'a de munte, nepót'a Ann'a maritata Dr. Hodosiu si filii acestora: Enea Silviu Hodosiu, medicinu, Letiti'a maritata Dr. Oncu, advocatu in Aradu, Sabinu candidatu de oficiru la regimentulu de infanteria Nr. 50, Alexandru, studentu in a VII-ea classe gimnasiale, Junius Brutus, Upiu, Nerv'a si Rom'a Victori'a.

Alti nepoti: Joanu Balintu, parochu in St. Martinulu de campia, Josifu Balintu, parochu in Petridulu inferioru, Dr. Adalbertu Balintu, medicu primariu in Rosi'a si Alexandru Balintu, parochu in St. Martinulu desiertu.

Cá cumnati: D. Simeonu Balomiri, fostu jude reg. in Sebesiu cu soçi'a sa Zinca, D. Alexandru Romanu, professoru la universitatea din Pest'a cu soçi'a sa Leontin'a, Dr. Stefanu Pecurariu cu soçi'a sa Nin'a, primariu in Sebesiu, D. Nicolau Isacu, oficialu de comptabilitate in Pest'a si fiulu acestuia Dr. Aureliu Isacu, advocatu in Clusiu, Juliu Bárdosi inspectoru reg. de scóle.

Repaosatul au absolvatu studiele gimnasiale in Clusiu, ér' studiele filosofice la anulu 1824 in Blasiu, dupa care a renuntyatu la carier'a preotiei si s'a dedicatu pentru economia, carea-o-a si continuatu cu succesu pana la finea victiei sale, pana candu s'a inmormmentatu in cemeterulu bisericeii gr. cath. din Sasu-Uifaleu.

Fia-i tierin'a usióra!

Simeone cavaleru de Balintu,
cá frate.

— (O rara si onoratóre decorare a unui capitanu romanu.) Intre marele numeru de decoratiuni si orduri ce inflorescu in Austro-Ungari'a, doue singure sunt care se dau exclusivu numai persóneloru militare si acestea doue sunt: ordinulu Mariei-Teresiei si crucea militara pentru Serviciu credinciosu.

Correspondentulu din Alb'a-Jul'i'a alu diariulu germanu din locu „Herm. Zeitung“ tramite diariulu seu urmatórea relatere despre serbatórea decorarei d. capitanu romanu Stefanu Borgovanu cu crucea militara pentru serviciulu credinciosu:

Astadi, adeca in 23 l. c. inainte de amiadi am asistatu la o serbatóre adevératu insufletitóre, am asistatu la decorarea d. capitanu Stefanu Borgovanu cu crucea militara pentru serviciu credinciosu. Cu acésta ocaziune am simtitu cu tóta vioiciunea cátu este de frumosu a fi cineva soldatu, cá este mai frumosu inca a fi unu soldatu bravu si cá este lucru celu mai frumosu a fi unu soldatu distinsu.

Serbarea anuntiatu pe 10 óre au si avutu locu la ór'a fisata, cu o punctualitate militara. In curtea casarmei generalatului esise o compania a regimentulu de infanteria Nr. 50 Marele duce de Baden, imprema cu music'a militara in tienuta de parada, unde se adunara si toti oficiarii regimentulu si tóte honoratiorele militare in tienuta de gala. Precisu la 10 óre sosi in curte d. general-maioru Bernhard de Döbler, primindu salutarile militare usitate. Capitanulu de serviciu d. Eduard Melas isi facu raportulu indatinatu, éra dupa aceea d. general-maioru inspecta compani'a. Acésta terminatu d. general-maioru se adressá cátra d. capitanu Borgovanu inpartasindu'i, cá au fostu decoratu prea graciosu de cátra M. S. imperatulu, apoi atátu d. general-maioru cátu si d. capitanu isi depusera mantalele, pentru cá asia se implinésca serbatoresculu actu en pleine parade. Éra unu

spectacolu insufletitoriu, a vedea pe inpunetoriulu si venerabilulu generalu alu carui pieptu éra cooperitu de o multime de decoratiuni si pe capitanulu care purtá pe pieptulu seu dejá trei decoratiuni, standu unulu langa altulu. D. generalu rosti apoi unu discursu demnu si corespundietoriu frumosulu actu, accentuandu bunetatea si gratiositatea augustulu monarchu, care scie apretiu meritele soldatiloru sei bravi si a castigá si prin decoratiuni simpatihiele armatei sale fidele si leale. Oratorulu se bucura din ánima si cu tóta sinceritatea, cá i s'au oferitu onórea, de a potea indeplini unu inaltu actu de recunoscintia si gratia, punendu crucea militara pentru serviciu credinciosu pe pieptulu unui soldatu bravu, care de atátia ani servesce cu credintia in acelasu regimentu, ce este compusu din acelu regimentu de granitarii dejá de multu gloriosu, alu carui stindardu pórtá medalí'a de bravura. Se bucura, de a potea indeplini acestu actu, pentru cá elu privesce pe unu oficiaru, care nu numai cá numera multe servicii, ci este iubitulu si stimatulu de cátra subalternii sei si de tóte cercurile in care se misca.

Inainte de a pune decoratiunea pe pieptulu d. capitanu, d. generalu s'au desmanusiatu, éra compani'a au prezentatu arm'a.

In fine d. generalu felicita in modulu celu mai cordialulu pe decoratulu capitanu si i strense man'a cu caldura.

Capitanulu Borgovanu adencu misicatu, isi esprima recunoscintia sa pentru decoratiunea primita, promitiendu totuodata cá isi va consacrá si de aci inainte tóte fortiele si ingrijirile sale serviciulu in care se afla. Dupa acésta d. generalu se întórse spre compania si tñu in limb'a romana, (pe care d. generalu o vorbesce si scria perfectu, Red. Obs.) o cuventare ocazionali referitóre la serbatoresculu actu implinitu.

Bravulu nostru capitanu, care purtá acuma a patr'a decoratiune, fu apoi felicitatu din partea colonelulu regimentulu seu d. baronu Potier, precum si din partea intregulu corpu alu oficiariloru.

In urma d. generalu dete ordinu, cá compani'a cu music'a inainte cantandu, se difledie inaintea d. capitanu Borgovanu.

Din partene nu ne remane alta de disu, pre langa cele relatate, decátu se felicitam din totu sufletulu pe bravulu nostru capitanu romanu si se i strigam unu intreitu: Se traiésca!

— (List'a Nr. 8) a contribuiriloru incurse la comitetulu subsemnatu, in folosulu inundatiloru.*)

Transportulu totalulu din list'a Nr. 7 publicata in Nr. 13 a. c. alu „Observatoriulu“. fl. 1535.99

Prin D. advocatu P. Barbu in Reghinu dela urmatorii: P. Barbu 6 fl., G. Siagan 2 fl., N. Calinu 1 fl., N. Marinovicu 2 fl., Marie Lemeby 1 fl., Orbonasiu 1 fl., G. Scropolu 1 fl., G. Maioru 50 cr., M. Crisianu protopopu 1 fl., (illegibilu) 1 fl., C. Marinovicu 1 fl., A. G. Marinovicu 1 fl., P. Precupu 50 cr., Ales. Ternaveanu 1 fl., J. Petru 50 cr., N. Mantia 1 fl., E. Mantia 1 fl., G. Ternoveanu 1 fl., J. Racotianu 1 fl., Gl. Basiliu 1 fl., D. Cornea 40 cr., Leonu Lupu 1 fl., din comun'a G. Hodacu: Isidoru Lupu 20 cr., M. Simionu 20 cr., T. Farcas 20 cr., M. Florea 20 cr., S. Farcas 30 cr., D. J. Frandis 30 cr., V. Neculiciu alu Florii 20 cr., Gorea Farcas 30 cr., D. Jacob l. Stef. 20 cr., G. Farcas 20 cr., Gl. Farcas 20 cr., G. Frandis l. S. 10 cr., S. Popu l. Grig. 10 cr., D. Farcas 20 cr., P. V. Manu 20 cr., V. Neculiciu 20 cr., D. Fejer lui Sim. 18 cr., Florea Poppu 40 cr., Florea Fejer 20 cr., V. Lupu 50 cr., Ilie Farcas alu Joanei 20 cr., din cass'a comunei politice G. Hodacu 5 fl., Aronu Lupu 50 cr., A. Lupu 40 cr., N. Petru, preotu 42 cr. In totalu . . . fl. 38.—

Prin d. adv. Ioanu Romanu in Fagarasiu dela urmatorii: A. Micu vicariu 2 fl., D. Gramoiu v.-comite 2 fl., M. Tibald 1 fl., Nagy S. 1 fl., J. Romanu, adv. 5 fl., H. Duvlea 2 fl., B. Stanciu 1 fl., B. Negrila 1 fl., J.

fl. 1573.99

*) Cuitarile sumeloru tramise la acestu comitetu voru urmá prin publicare in diariiele de aici „Observatoriulu“ si „Telegrafulu romanu“. La cerere inse, sumele se voru cuitá si separatu.

Transportulu . fl. 1573.99

Grama 1 fl., G. Aiser 1 fl., J. Cepes 1 fl., E. Pandrea 50 cr., G. Etves 50 cr., A. Metianu 50 cr., Gl. Negrea 30 cr., S. Ganea 50 cr., D. Chisoreanu 50 cr., G. Negrea 60 cr., Js. Bunea 50 cr., Al. Raglan 20 cr., J. Cinteá 50 cr., G. Fagarasi 40 cr., N. Toma 20 cr., A. Cepes 40 cr., in totalu . fl. 23.60

A. M. Vicasiu preotu alu Casniciuriloru . . . fl. 5.—

Prin D. B. Popu, parochu in Uiór'a dela urmatorii: S. Ariesianu 40 cr., N. Marele 10 cr., J. Vlad 10 cr., N. Codrea jun. 1 fl., J. Giurentiu 20 cr., E. Popa 15 cr., N. Medvesiu 30 cr., vid. M. Medvesiu 10 cr., Teodoru Rosca 1 fl., J. Oprea 50 cr., Licinius, Flavius si Virgilius 15 cr., in totalu . fl. 4.—

Prin d. Lazar Jernea, preotu in Pappicau dela urmatorii: Cass'a bisericeasca din comun'a Jegaristea vechia 4 fl.; produsulu unei colecte in poporu 6 fl. 20 cr.; cass'a bisericeasca din Pappicau 3 fl.; produsulu unei colecte in poporu 4 fl. 14 cr., in totalu . . . fl. 17.34

Totalulu cu diu'a de astadi . fl. 1623.93

Sibiú, 27 Februaru 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatiloru.

Locu deschisu.*)

Onorate domnule redactoru!

Sub „locu deschisu“ in „Observatoriulu“ Nr. 94 aparú una corespondintia publicata sub „subscrierea comitetulu parochialu gr. or. Orastia“, in care s'au vatematu intr'unu modu incorectulu mai multe persóne oneste si intre acele se atinge si de persón'a mea. Credu cá va fi altu mai competentu a'i refrange in detailu, tóte secaturile coresponditelui. In cátu e pentru persón'a mea, rogu onorab. redactiune, se binevoiesca in interessulu adevérulu a dá locu urmatórei reflexiuni, Sum pe deplinu convinsu cá comitetulu parochialu, cá atare, nu a potutu publicá in numele seu unu atare neadeveru — fara tóta oper'a acea caracterisedia pre corespondentele singuru, pentru-cá si onor. redact. declina tóta responsabilitatea asupra aceluia. Se póte cá corespondentulu nu ia placutu candu sinodulu parochialu la alegerea din 24 Augustu a. c. m'a aclamatu de alu III-a invetiatoriu — prin care alegere s'a doveditu contrariulu dela aceea ce a publicatu corespondentele, cá intru adevéru poporulu me iubesce, si cumcá in restimpu de 20 ani de candu i servescu (nu astfelu precum dice corespondentele, cá amblu de cutreieru orasiulu in servitii preotiesci, pentru-cá órele de scóla niciodata nu le-amu parasitu), au pusu adou'a óra increderea in mine — si corespondentele cu satelittii densulu a remasu de rusne atátu inaintea poporulu, cátu si inaintea prea vener. consistoriu archidiecesanu — anulandu tóta procedur'a densulu, pentru ilegalitatile facute pe cali raticate — si numai din interessu particulariu, dar' nici decum alu binelui comunu. Si din acelea motive, cá se nu remana blamatu inaintea poporulu de aci — cutésca in publicitate a esi cu minciunile lui infame. „Fiasco“ ce a facutu corespondentele la actulu de alegere nu'lu mai póte repará in tóta viéti'a lui, de si se tñue mare si invetiatu. Cu ocaziunea alegerii s'a potutu pe deplinu convinge cá cu intrigele domniei sale numai pana la unu locu se póte duce. — Nu vou se abusesu mai departe de patienti'a onoratulu publicu cu astfelu de secaturi de ale corespondentulu; pentru legitimarea mea, fia 'mi permisu a aminti, cá in anulu 1853 am absolvatu 4 classe gimnasiale, in anulu 1854 cursulu pedagogicu, in anii 1855 si 1856 cursulu teologicu in Sibiú, si de atunci am servitu si servescu cá invetiatoriu si preotu — si prin decretu din anulu 1877 dto 12 Febr. Nr. 402 scolasticu prea venerab. consist. archidiecesanu m'a denumitu definitivu invetiatoriu la scól'a gr. or. din Orasthi'a, de si numai corespondentele cu satelittii sei voiesce se me scótia fara nici-unu motivu din postulu acesta. Dupa capriciile densulu iar placea se schimbe pe invetiatoriu si preoti in totu anulu si se'i arunce din postulu loru. Credu cá am probatu prin acésta destula calificatiune de a potea servi de invetiatoriu alu III-lea la incepetori, prin urmare am dreptulu se declaru cele scrise asupra mea de calumnii.

Orasti'a 20 Decembre 1879 st. v.**).

Dimitrie Eli
invetiatoriu si preotu.

*) Pentru articlii ce esu sub acésta rubrica, redactiunea nu ia nici-o respundere asupr'a sa. Red.

**) Crediuseram cá cele doue intempinari publicate totu din Orasti'a la inculparile esite mai inainte in numele comitetulu, voru fi fostu de ajunsu pentru informatiunea acelei parti din publicu, pe care'lu interessedia discussiuni de natur'a acestora. Fiindu-cá domnulu reclamante insiste si pentru publicarea acestei intempinari, i facuram locu, inchiaindu cu atata. Red.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.